

BALÁZS GÉZA

VALAMI VÉGET ÉR...

V. JÓZSA PÉTER MŰVELŐDÉSSZEMIOTIKAI SZIMPÓZIUM
SZOMBATHELYEN ÉS NAGYRÁKOSON*

Voigt Vilmos egyetemi tanár (ELTE), a Magyar Szemiotikai Társaság elnöke javaslatára rendezték meg az első Józsa Péter szimpóziumot 2002-ben Szombathelyen és Nagyrákoson. Ez utóbbi helyen volt egy kis parasztháza Józsa Péter művelődésszociológusnak, és itt is van eltemetve. Ezt követően 2005-ben, 2009-ben és 2014-ben voltak hasonló rendezvények. A szimpóziumok kapcsolódtak Józsa Péter művelődésszociológiai és szemiotikai munkásságához, de mai, aktuális kérdéseket is felvetettek, mintegy folytatva a művelődésszociológus által fölvetett kérdéseket.

Józsa Péterre ma már jórészt csak egykori kollégái, szociológusok, esztéták, népművelők emlékeznek. Mit kell róla tudni? 1929-ben született Budapesten, és 1979-ben ugyanott halt meg. Iskoláit a Pázmány Péter Tudományegyetem magyar–francia szakán végezte, majd 1953-ban (már mint ELTE bölcsészettudományi karán) filozófia–polgári gazdaságtan szakos középiskolai tanári oklevelet is szerzett. 1974-ben lett a filozófiai tudományok kandidátusa. 1951-ben a *Pedagógiai Szemle*, majd a Szikra Könyvkiadó szerkesztője, 1956-ban a Gondolat Könyvkiadónál dolgozott. A forradalomban és szabadságharcban játszott szerepe miatt letartóztatták és öt év börtönre ítélték, 1960-ban amnesztiával szabadult. Ezután szabadfoglalkozású fordító és szerkesztő, majd a Népművelési Intézet munkatársa, később főmunkatársa. 1972-től az ELTE BTK Népművelési Tanszékén a művészetpszociológia és kommunikációelmélet előadója (1972), címzetes egyetemi docens (1974), több alapvető szöveggyűjtemény, tankönyv szerzője. Foglalkozott a XX. századi ideológiai áramlatokkal, filmesztétikával, a festészet, zene funkcióival, az esztétikum társadalmi hatásaival, de ott volt a magyar szemiotika születésénél is. Ő volt a ma is létező *Szemiotikai Tájékoztató* első szerkesztője. Nevéhez fűződik egy modern magyar–francia olvasásszociológiai felmérés. Közzétette a magyar városi ifjúság szociodemográfiai összetételét vizsgáló, általa vezetett, nagy jelentőségű kutatás eredményeit. Nevéhez fűződik számos klasszikus szociológiai munka (Émile Durkheim, Kurt Lewin, Albert Soboul, Max Weber) fordítása.

A személyét vagy munkásságát ismerő egykori kollégák és tanítványok közül az évek során többen eljöttek a szombathelyi és nagyrákosi szimpóziumokra: Kapitány Ágnes,

* 2017. június 2–3. Az elhangzott előadások közül kettőt e számunkban, többségét a későbbiekben közöljük. (A szerk.)

Kapitány Gábor, Pomogáts Béla, Markó Péter, Voigt Vilmos, Gráfik Imre, Murai András, Horváth Sándor, Balázs Géza.

Az V. Józsa Péter-szimpozium fő témája ez volt: *Két értékvilág* – Józsa Péter Jacques Leenhardt-tal közösen írott könyve (*Két főváros, két regény, két értékvilág*) kapcsán. 2017. június 2-án Szombathelyen, a Martineum Felnőttképző Akadémián, június 3-án Nagyrákoson, a Polgármesteri Hivatalban hangoztak el az előadások. Néhány gondolat az előadásokból és a reflexiókból:

– A globális klímaváltozás kötelezővé teszi a szolidaritást. Ezzel szembe megy az ellenségkép. Nincs más kiút, mint a szolidaritás. A világ változik, ne féljünk tőle. Békében kell lenni az idegenekkel, a megoldás: a feltétel nélküli vendégszeretet. (Markó Péter)

– Kockázattársadalom, deformált társadalom (csökken a népesség), kényszerré válhat a tudatos betelepítés. (Egy hozzászóló)

– Többes értékzavar figyelhető meg a magyarországi értéktárak kapcsán: ellentmondanak egymásnak a városi, a megyei, a nemzeti értéktárak. (Gráfik Imre)

– Az e-mail-regény egy sajátos új műfaj, hasonlít a levélregényre. (Barkaszi Gabriella)

– Miként használható fel az irodalom a gazdaságban, a reklámban? Pl. reklámvers formájában. De valóban etikus és sikeres-e Radnóti-verset felhasználni egy sörreklámban? (Istenes Petra)

– Kimutatható összefüggés a kulturális fogyasztás és az igényes nyelvhasználat között. Egy fővárosi (főleg új, alternatív) művészeti lehetőségeket felmérő kutatás alapján. (Tóth Melitta)

– Mind az írásnak, mind az olvasásnak több szintje és formája megfigyelhető a népiéletben. (Horváth Sándor)

– A centrum és a periféria értéke, esélye: Borsod-Abaúj-Zemplén és Vas megye összehasonlító elemzése kapcsán. (Pusztay János)

– Lesz olvasás és olvasnivaló továbbra is, de az jórészt más olvasás lesz. A Gutenberg-galaxis véget ér. A ma nemzedékének egészen más a művelődési igénye. (Balázs Géza)

A szimpózium végén a résztvevők megkoszorúzták Józsa Péter sírját, majd Baksa Eszter polgármester asszony javaslatára elhatározták, hogy két év múlva, 2019-ben megrendezik a VI. Józsa Péter szimpóziumot.

A program az NKA támogatásával valósult meg.

ELŐZMÉNYEK

I. Szemiotikai szimpózium Józsa Péter emlékére, Nagyrákos, 2002. okt. 19.

<http://www.szemiotika.hu/2009/08/19/i-szemiotikai-szimpoziium-jozsa-peter-emlekere/>

II. Szemiotikai szimpózium, Szombathely, Nagyrákos, 2005. április 22–24.

<http://www.szemiotika.hu/2009/08/19/ii-szemiotikai-szimpoziium-jozsa-peter-emlekere/>

III. Józsa Péter-szimpozium, Szombathely–Nagyrákos, 2009. május 29–30. Szombathely – Nagyrákos

<http://www.szemiotika.hu/2009/08/19/iii-jozsa-peter-szimpoziium/>

IV. Józsa Péter-szimpozium (Jelromlás), Szombathely–Nagyrákos, 2014. április 4–5.

<http://www.szemiotika.hu/2014/04/10/a-jelromlas-iv-jozsa-peter-muvelodesszemiotikai-szimpoziium/>

Valamennyi szimpózium válogatott anyagát a *Vasi Szemle* című folyóirat megjelentette.